

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 15ης Ιανουαρίου 1998 *

Στην υπόθεση C-44/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundesvergabeamt (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Mannesmann Anlagenbau Austria AG κ.λπ.

και

Strohal Rotationsdruck GesmbH,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ L 199, σ. 54), και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 193, σ. 5),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, C. Gulmann, M. Wathelet και R. Schintgen, προέδρους τμήματος, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Karpeyn (εισηγητή), J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger

γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- οι Mannesmann Anlagenbau Austria AG κ.λπ., εκπροσωπούμενοι από τον M. Winischhofer, δικηγόρο Βιέννης,
- η Strohal Rotationsdruck GesmbH, εκπροσωπούμενη από τον W. Wiedner, δικηγόρο Βιέννης,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον A. Bos, νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών,
- η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον W. Okressek, Ministerialrat στο Bundeskanzleramt-Verfassungsdienst,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον H. van Liep, νομικό σύμβουλο, και την C. Schmidt, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Mannesmann Anlagenbau Austria AG κ.λπ., εκπροσωπούμενων από τον M. Winischhofer, της Strohal Rotationsdruck GesmbH, εκπροσωπούμενης από τον W. Wiedner, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον P. Lalliot, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων της διεύθυνσεως νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον M. Fierstra, βοηθό νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τον H. van Lier, κατά τη συνεδρίαση της 3ης Ιουνίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Σεπτεμβρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 2ας Φεβρουαρίου 1996, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 14 Φεβρουαρίου 1996, το Bundesvergabeamt υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, επτά προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ L 199, σ. 54), και του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 193, σ. 5).
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκλυψαν στο πλαίσιο διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του δικαστηρίου αυτού μεταξύ των Mannesmann Anlagenbau Austria AG κ.λπ. και της Strohal Rotationsdruck GesmbH (στο εξής: SRG), όσον αφορά την εφαρμογή της αυστριακής νομοθεσίας περί συμβάσεων δημοσίων έργων στην προκήρυξη διαγωνισμού για τη σύναψη μιας τέτοιας συμβάσεως.

Οι οικείες κοινοτικές διατάξεις

Η οδηγία 93/37

- 3 Το άρθρο 1 της οδηγίας 93/37, η οποία κωδικοποιεί την οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων (ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 7), που τροποποιήθηκε τελευταίως με την οδηγία 90/531/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 17ης Σεπτεμβρίου 1990, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης συμβάσεων στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών (ΕΕ L 297, σ. 1), ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας:

- α) οι “συνβάσεις δημοσίων έργων” είναι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας συναπτόμενες εγγράφως μεταξύ, αφενός, ενός εργολήπτη και, αφετέρου, μιας αναθέτουσας αρχής, όπως αυτή ορίζεται στο στοιχείο β), και οι οποίες έχουν ως αντικείμενο είτε την εκτέλεση, είτε τόσο την εκτέλεση όσο και μελέτη έργων που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο παράρτημα II ή ενός έργου, όπως αυτό ορίζεται στο στοιχείο γ), είτε ακόμη την πραγματοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, ενός έργου το οποίο ανταποκρίνεται στις επακριβώς αναφερόμενες από την αναθέτουσα αρχή ανάγκες·
- β) ως “αναθέτουσες αρχές” νοούνται το κράτος, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου και οι ενώσεις που συγκροτούνται από έναν ή περισσότερους από τους προαναφερόμενους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Ως “οργανισμός δημοσίου δικαίου” νοείται κάθε οργανισμός:

- που δημιουργήθηκε ειδικά για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και
- που έχει νομική προσωπικότητα και
- του οποίου, είτε η δραστηριότητα χρηματοδοτείται κατά πλειοψηφία από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, είτε η διαχείριση υπόκειται σε έλεγχο από το κράτος ή τους οργανισμούς αυτούς, είτε άνω του ημίσεος του αριθμού των μελών του οργάνου διοίκησης, διεύθυνσης ή εποπτείας ορίζεται από το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.

Οι κατάλογοι των οργανισμών και των κατηγοριών των οργανισμών δημοσίου δικαίου που πληρούν τα κριτήρια που απαριθμούνται στο δεύτερο εδάφιο του παρόντος στοιχείου περιλαμβάνονται στο παράρτημα Ι.

(...)

Η οδηγία 89/665

- 4 Η οδηγία 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβά-

σεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων (ΕΕ L 395, σ. 33), υποχρέωνε τα κράτη μέλη να λαμβάνουν «τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίζεται ότι οι αποφάσεις που λαμβάνουν οι αναθέτουσες αρχές υπόκεινται στην άσκηση αποτελεσματικών και, ιδίως, όσο το δυνατόν ταχύτερων προσφυγών, για τον λόγο ότι οι αποφάσεις αυτές παραβιάζουν είτε το κοινοτικό δίκαιο περί συμβάσεων του Δημοσίου είτε τους εθνικούς κανόνες που μεταγράφουν το δίκαιο αυτό». Κατά το άρθρο 5, τα μέτρα αυτά έπρεπε να είχαν ληφθεί πριν από τις 21 Δεκεμβρίου 1991.

Ο κανονισμός 2081/93

- 5 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2081/93, ορίζει τα εξής:

«Οι ενέργειες που χρηματοδοτούνται από τα διαρθρωτικά ταμεία, από την ΕΤΕ ή από άλλο υφιστάμενο χρηματοδοτικό όργανο πρέπει να συμφωνούν με τις διατάξεις των Συνθηκών και των πράξεων που θεσπίζονται δυνάμει αυτών, καθώς και με τις κοινοτικές πολιτικές, συμπεριλαμβανομένων όσων αφορούν τους κανόνες ανταγωνισμού, την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την προστασία του περιβάλλοντος, καθώς και την εφαρμογή της αρχής της ισότητας ευκαιριών ανδρών και γυναικών.»

Η αυστριακή νομοθεσία

- 6 Το άρθρο 1 του Bundesgesetz über die Österreichische Staatsdruckerei (Staatsdruckereigesetz) της 1ης Ιουλίου 1981 (ομοσπονδιακού νόμου για το Εθνικό

Τυπογραφείο της Αυστρίας, *Bundesgesetzblatt für die Republik Österreich* 340/1981, στο εξής: *StDrG*) ορίζει τα εξής:

«Οικονομική μονάδα “Österreichische Staatsdruckerei”

Άρθρο 1

(1) Ιδρύεται αυτοτελής οικονομική μονάδα με την επωνυμία “Österreichische Staatsdruckerei” (στο εξής: *Staatsdruckerei*). Εδρεύει στη Βιέννη και έχει νομική προσωπικότητα.

(2) Η *Staatsdruckerei* έχει την ιδιότητα του εμπόρου υπό την έννοια του εμπορικού κώδικα. Πρέπει να εγγραφεί στο τμήμα Α του εμπορικού μητρώου που τηρείται στο εμποροδικείο της Βιέννης.

(3) Οι δραστηριότητες της *Staatsdruckerei* ασκούνται κατά τους κανόνες που διέπουν το εμπόριο.»

- 7 Τα καθήκοντα που έχουν ανατεθεί στην Österreichische Staatsdruckerei (στο εξής: *ÖS*) περιγράφονται στο άρθρο 2 του *StDrG*. Κατά την παράγραφο 1 της διατάξεως αυτής, πρόκειται, ειδικότερα, για την παραγωγή εντύπων για την ομοσπονδιακή διοίκηση ως προς τα οποία επιβάλλεται το απόρρητο ή η τήρηση των προδιαγραφών ασφαλείας, όπως τα διαβατήρια, οι άδειες οδηγίσεως, τα δελτία ταυτότητας, η Εφημερίδα της Ομοσπονδιακής Κυβερνήσεως, οι ομοσπονδιακές συλλογές νόμων και αποφάσεων, τα έντυπα υποδείγματα και η *Wiener Zeitung*. Ο εν λόγω τομέας δραστηριότητας χαρακτηρίζεται κοινώς με την έκφραση «υποχρεώσεις δημόσιας υπηρεσίας».

- 8 Οι δραστηριότητες αυτές, οι οποίες, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, εμπίπτουν αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της ÖS, υπόκεινται, δυνάμει του άρθρου 13, παράγραφος 1, του StDrG, σε υπηρεσία κρατικού ελέγχου. Κατ'εφαρμογήν του άρθρου 12 του ίδιου νόμου, οι τιμές των παραγγελιών αυτών καθορίζονται — κατά τους κανόνες που διέπουν το εμπόριο και λαμβανομένης υπόψη, μεταξύ άλλων, της ανάγκης διασφάλισης της διαθέσιμης παραγωγικής ικανότητας — κατόπιν αιτήσεως του γενικού διευθυντή της ÖS, από το οικονομικό συμβούλιο το οποίο αποτελείται, κατά το άρθρο 8, παράγραφος 2, από δώδεκα μέλη, οκτώ από τα οποία διορίζονται από την Ομοσπονδιακή Καγκελλαρία ή διάφορα υπουργεία και τέσσερα από το συμβούλιο της επιχειρήσεως. Σύμφωνα με το άρθρο 5, παράγραφος 2, του StDrG, ο γενικός διευθυντής της ÖS διορίζεται από το ίδιο αυτό συμβούλιο.
- 9 Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 15, παράγραφος 6, του StDrG, η ÖS υπόκειται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου.
- 10 Δυνάμει του άρθρου 2, παράγραφος 2, του StDrG, η ÖS μπορεί να ασκήσει άλλες δραστηριότητες, όπως η παραγωγή άλλων εντύπων καθώς και η έκδοση και διανομή βιβλίων, εφημερίδων κ.λπ. Τέλος, κατά το άρθρο 3 του νόμου αυτού, η ÖS μπορεί να μετέχει σε επιχειρήσεις.

Η διαφορά της κύριας δίκης

- 11 Τον Φεβρουάριο του 1995 η ÖS αγόρασε τη Strohal Gesellschaft mbH, η δραστηριότητα της οποίας συνίστατο στην εκτύπωση με λινοτυπική μηχανή. Στις 11 Οκτωβρίου 1995, η εταιρία αυτή ίδρυσε τη SRG, από το εταιρικό κεφάλαιο της οποίας κατέχει το 99,9 % και της οποίας ο σκοπός έγκειται στην παραγωγή εντύπων κατά την προπαρατεθείσα μέθοδο παραγωγής σε τυπογραφείο στο Müllendorf.

- 12 Για να μειώσει την πριν από τη θέση σε λειτουργία του ευρισκομένου στο στάδιο της ιδρύσεως τυπογραφείου αυτού της SRG μεταβατική περίοδο, η ÖS προκήρυξε, στις 18 Οκτωβρίου 1995, διαγωνισμό για σχέδιο που αφορούσε τον τεχνικό εξοπλισμό της. Προς τον σκοπό αυτό, η ÖS περιέλαβε σε κάθε σύμβαση έργου ρήτρα η οποία της επεφύλασσε το αποκλειστικό δικαίωμα να μεταβιβάζει ανά πάσα στιγμή σε τρίτον της επιλογής της όλα τα δικαιώματα και όλες τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις εν λόγω συμβάσεις. Κατά το πέρας μιας διαδικασίας διαιτησίας ενώπιον της Bundesvergabekontrollkommission (ομοσπονδιακής επιτροπής ελέγχου της συνάψεως δημοσίων συμβάσεων) που κατέληξε σε φιλική διευθέτηση, η εν λόγω πρόσκληση υποβολής προσφορών ανακλήθηκε. Μετά νέα προκήρυξη διαγωνισμού, η ÖS γνωστοποίησε σε όσους είχαν υποβάλει προσφορές ότι κύριος του έργου και υπεύθυνη για την πρόσκληση υποβολής προσφορών και για τη σύναψη των συμβάσεων ήταν η SRG.
- 13 Στη συνέχεια, κινήθηκε διαδικασία διαιτησίας κατόπιν αιτήσεως της Verband der Industriellen Gebäudetechnikunternehmen Österreichs (ενώσεως των βιομηχανικών επιχειρήσεων τεχνικής κτιρίων της Αυστρίας), προκειμένου να καθοριστεί αν ο διαγωνισμός έπρεπε ή όχι να διεξαχθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας περί συμβάσεων δημοσίων έργων. Αντίθετα προς την ένωση αυτή, η SRG και η ÖS αμφισβήτησαν τη δυνατότητα εφαρμογής της εν λόγω νομοθεσίας, ισχυριζόμενες ότι, ελλείψει αναθέτουσας αρχής, δεν υπήρχε εν προκειμένω σύμβαση δημοσίων έργων.
- 14 Η Bundesvergabekontrollkommission δικαίωσε τη SRG και την ÖS και κατέληξε ότι το ζήτημα δεν ενέπιπτε στην αρμοδιότητά της. Δεν θέλησε εν τούτοις να αποκλείσει το ενδεχόμενο της ανάγκης τηρήσεως των διατάξεων της οδηγίας 89/665 στην περίπτωση κατά την οποία η αναθέτουσα μονάδα θα ελάμβανε κοινοτικές ενισχύσεις, σύμφωνα με το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2081/93.
- 15 Εφόσον δεν επιτεύχθηκε φιλική διευθέτηση, οι Mannesmann Anlagebau κ.λπ. κίνησαν διαδικασία υποβολής προσφυγής ενώπιον του Bundesvergabeamt.

16 Επειδή είχε αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία που πρέπει να δοθεί στο κοινοτικό δίκαιο, το Bundesvergabeamt υπέβαλε τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Μπορεί μια διάταξη εθνικού νόμου, όπως εν προκειμένω το άρθρο 3 του Staatsdruckereigesetz, με την οποία χορηγούνται σε μια επιχείρηση ειδικά και αποκλειστικά δικαιώματα, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι η επιχείρηση αυτή ικανοποιεί ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ, και ότι η επιχείρηση αυτή εμπίπτει, ως ενιαίο σύνολο, στο πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω οδηγίας, έστω και αν οι δραστηριότητες αυτές αντιπροσωπεύουν ένα μέρος μόνον των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της επιχείρησεως, η οποία επιπλέον δρα εντός της αγοράς ως εμπορική επιχείρηση;
- 2) Αν γίνει δεκτό ότι η επιχείρηση αυτή εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ μόνον όσον αφορά τα ειδικά και αποκλειστικά δικαιώματα που της έχουν χορηγηθεί, έχει η επιχείρηση αυτή την υποχρέωση να δημιουργήσει τις οργανωτικές προϋποθέσεις για την αποφυγή του ενδεχόμενου μεταφοράς σε άλλους τομείς των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της των κονδυλίων που προέρχονται από τα κέρδη που αποκομίζει η επιχείρηση από την άσκηση αυτών των ειδικών και αποκλειστικών δικαιωμάτων;
- 3) Όταν μια αναθέτουσα αρχή αρχίζει ένα έργο και συνεπώς η σχετική σύμβαση πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση δημοσίου έργου υπό την έννοια της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ, μπορεί το γεγονός ότι στη σύμβαση υπεισέρχεται τρίτος, ο οποίος εκ πρώτης όψεως δεν εμπίπτει στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της οδηγίας, να έχει ως αποτέλεσμα τη μεταβολή του ανωτέρω χαρακτηρισμού της συμβάσεως ως συμβάσεως δημοσίου έργου ή το γεγονός αυτό πρέπει να χαρακτηριστεί ως καταστρατήγηση των διατάξεων περί του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας, η οποία είναι ασυμβίβαστη προς τον σκοπό της οδηγίας;
- 4) Όταν μια αναθέτουσα αρχή ιδρύει επιχειρήσεις με σκοπό την ανάληψη εμπορικών δραστηριοτήτων και διατηρεί την πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων ή μετοχών των επιχειρήσεων αυτών, πράγμα που της δίνει τη δυνατότητα να ελέγχει οικονομικά τις επιχειρήσεις αυτές, πρέπει να χαρακτηριστούν ως αναθέτουσες αρχές και οι ελεγχόμενες αυτές επιχειρήσεις;

- 5) Όταν η αναθέτουσα αρχή μεταφέρει κονδύλια, τα οποία έχει αποκομίσει από την άσκηση ειδικών και αποκλειστικών δικαιωμάτων που της έχουν χορηγηθεί, προς καθαρά εμπορικές επιχειρήσεις των οποίων η πλειοψηφία του κεφαλαίου της ανήκει, έχει τούτο ως συνέπεια ότι μεταβάλλεται η νομική κατάσταση της ελεγχόμενης επιχειρήσεως και ότι η επιχείρηση αυτή πρέπει αφενός να αντιμετωπίζεται συνολικά ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ και αφετέρου να ενεργεί αναλόγως;
- 6) Όταν μια αναθέτουσα αρχή, η οποία αφενός ικανοποιεί ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και αφετέρου αναπτύσσει παράλληλα εμπορικές δραστηριότητες, δημιουργεί επιχειρησιακές μονάδες που μπορούν να εξυπηρετούν αμφότερους τους σκοπούς, πρέπει η ανάθεση της κατασκευής των επιχειρηματικών αυτών μονάδων να χαρακτηριστεί ως σύμβαση δημοσίου έργου υπό την έννοια της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ ή προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο κριτήρια βάσει των οποίων οι επιχειρηματικές αυτές μονάδες μπορούν να χαρακτηρισθούν ως εξυπηρετούσες είτε ανάγκες γενικού συμφέροντος είτε την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων; Αν υπάρχουν τέτοια κριτήρια, ποια είναι αυτά;
- 7) Χωρεί, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2081/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων, κατά των αποδεκτών κοινοτικών ενισχύσεων η διαδικασία προσφυγής που προβλέπει η οδηγία 89/665/ΕΟΚ, ακόμη και όταν οι αποδέκτες αυτοί δεν είναι αναθέτουσες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 1 της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ;»

Επί του πρώτου και του έκτου ερωτήματος

- 17 Με το πρώτο και το έκτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν μια μονάδα όπως η ÖS πρέπει να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου

δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37 και, κατά συνέπεια, ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του πρώτου εδαφίου της διατάξεως αυτής. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, το εθνικό δικαστήριο ερωτά επιπλέον αν όλες οι συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτει η μονάδα αυτή, ανεξαρτήτως της φύσεώς τους, συνιστούν συμβάσεις δημοσίων έργων υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας.

- 18 Κατά τις αιτούσες της κύριας δίκης, την Επιτροπή και τη Γαλλική Κυβέρνηση, το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 93/37 αφορά όλες τις συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτει μια μονάδα όπως η ÖS, η οποία ασκεί τόσο δραστηριότητες που αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα όσο και δραστηριότητες εμπορικής φύσεως.
- 19 Αντιθέτως, η SRG καθώς και η Αυστριακή και η Ολλανδική Κυβέρνηση φρονούν ότι μια μονάδα όπως η ÖS δεν πληροί τα κριτήρια που απαριθμεί το άρθρο 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37 και, κατά συνέπεια, δεν πρέπει να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια της διατάξεως αυτής.
- 20 Συναφώς, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, κατά το άρθρο 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37, ως οργανισμός δημοσίου δικαίου νοείται ένας οργανισμός που δημιουργήθηκε ειδικά για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα και που έχει νομική προσωπικότητα και τελεί σε στενή σχέση εξαρτήσεως προς το κράτος, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοικήσεως ή άλλους οργανισμούς δημοσίου δικαίου.
- 21 Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι οι τρεις προϋποθέσεις που διατυπώνει έχουν σωρευτικό χαρακτήρα.

- 22 Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, επιβάλλεται κατ' αρχάς η παρατήρηση ότι μια μονάδα όπως η ÖS ιδρύθηκε για να αναλάβει, κατ' αποκλειστικότητα, την παραγωγή επίσημων διοικητικών εγγράφων, μερικά από τα οποία υπόκεινται στο απόρρητο, ή στην τήρηση προδιαγραφών ασφαλείας, όπως τα διαβατήρια, οι άδειες οδήγησης και τα δελτία ταυτότητας, ενώ άλλα αποσκοπούν στη διάδοση νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών κειμένων του κράτους.
- 23 Επιπλέον, οι τιμές των εντύπων που υποχρεούται να παράγει η ÖS καθορίζονται από όργανο συγκείμενο κατά πλειοψηφία από μέλη που διορίζονται από την Ομοσπονδιακή Καγκελλαρία ή διάφορα υπουργεία, μία δε υπηρεσία κρατικού ελέγχου είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία των εντύπων που υπόκεινται σε καθεστώς ασφαλείας.
- 24 Επιβάλλεται, επομένως, η διαπίστωση ότι, δυνάμει της σχετικής νομοθεσίας, η μονάδα αυτή δημιουργήθηκε για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. Πράγματι, τα έγγραφα την παραγωγή των οποίων εξασφαλίζει η ÖS συνδέονται στενά με τη δημόσια τάξη και τη λειτουργία των κρατικών θεσμών, οι οποίες προϋποθέτουν την παροχή εγγυήσεως όσον αφορά τον εφοδιασμό και συνθήκες παραγωγής που διασφαλίζουν την τήρηση των προδιαγραφών απορρήτου και ασφαλείας.
- 25 Πρέπει, στη συνέχεια, να τονισθεί ότι από τις διατάξεις των άρθρων 1, παράγραφος 1, και 2, παράγραφος 1, του SiDrG προκύπτει ότι η ÖS ιδρύθηκε με τον ειδικό σκοπό να ικανοποιήσει τις εν λόγω ανάγκες γενικού συμφέροντος. Συναφώς, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι, εκτός από την αποστολή αυτή, η μονάδα αυτή είναι ελεύθερη να ασκεί άλλες δραστηριότητες, όπως η παραγωγή άλλων εντύπων καθώς και η έκδοση και διανομή βιβλίων. Ο προβαλλόμενος από την Αυστριακή Κυβέρνηση στις γραπτές παρατηρήσεις της πραγματικός ισχυρισμός ότι η ικανοποίηση των αναγκών γενικού συμφέροντος συνιστά ένα σχετικά ασήμαντο τμήμα των δραστηριοτήτων που όντως έχει αναλάβει η ÖS δεν ασκεί επίσης επιρροή, εφόσον η μονάδα αυτή εξακολουθεί να είναι επιφορτισμένη με την εξυπηρέτηση των αναγκών τις οποίες είναι ειδικά υποχρεωμένη να ικανοποιήσει.
- 26 Πράγματι, η προϋπόθεση που τίθεται με την πρώτη περίπτωση του δευτέρου εδαφίου του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας, κατά την οποία ο οργανισμός πρέπει να έχει δημιουργηθεί ειδικά για να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού

συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, δεν σημαίνει ότι ο οργανισμός αυτός είναι αποκλειστικά επιφορτισμένος με την ικανοποίηση τέτοιων αναγκών.

- 27 Προκειμένου περί της δεύτερης προϋπόθεσης που θέτει το άρθρο 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37, επιβάλλεται να τονισθεί ότι, κατά τον εθνικό νόμο, η ÖS έχει νομική προσωπικότητα.
- 28 Όσον αφορά την τρίτη προϋπόθεση, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο γενικός διευθυντής της ÖS διορίζεται από όργανο συγκείμενο κατά πλειοψηφία από μέλη διοριζόμενα από την Ομοσπονδιακή Καγκελαρία ή διάφορα υπουργεία. Επιπλέον, υπόκειται στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου και μία υπηρεσία κρατικού ελέγχου είναι επιφορτισμένη με την εποπτεία των εγγράφων που υπόκεινται σε καθεστώς ασφαλείας. Τέλος, κατά τις δηλώσεις της SRG κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, την πλειοψηφία των μετοχών της ÖS διατηρεί το Αυστριακό Δημόσιο.
- 29 Επομένως, μια μονάδα όπως η ÖS πρέπει να χαρακτηριστεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37 και, κατά συνέπεια, πρέπει να θεωρηθεί ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του πρώτου εδαφίου της διατάξεως αυτής.
- 30 Στο συμπέρασμα αυτό η Αυστριακή και η Ολλανδική Κυβέρνηση αντιτάσσουν ότι δεν είναι δυνατόν να μην ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η συνολική δραστηριότητα μιας μονάδας όπως η ÖS χαρακτηρίζεται κυρίως από το τμήμα των δραστηριοτήτων που ασκούνται προς ικανοποίηση αναγκών βιομηχανικού ή εμπορικού χαρακτήρα.
- 31 Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 26 της παρούσας αποφάσεως, αυτό τούτο το κείμενο του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37 δεν αποκλείει τη δυνατότητα μιας αναθέτουσας αρχής να ασκεί, εκτός από την αποστολή της να ικανοποιεί ειδικά τις ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα, άλλες δραστηριότητες.

- 32 Όσον αφορά τις δραστηριότητες αυτές, επιβάλλεται κατ' αρχάς η διαπίστωση ότι το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας δεν διακρίνει μεταξύ των συμβάσεων δημοσίων έργων που συνάπτονται από την αναθέτουσα αρχή στο πλαίσιο εκπληρώσεως της αποστολής της να ικανοποιεί ανάγκες γενικού συμφέροντος και εκείνων που δεν αφορούν την αποστολή αυτή.
- 33 Η έλλειψη μιας τέτοιας διακρίσεως οφείλεται στον σκοπό της οδηγίας 93/37, που έγκειται στην αποσόβηση του κινδύνου να προτιμηθούν οι ημεδαποί προσφέροντες ή υποψήφιοι σε κάθε σύναψη συμβάσεως στην οποία προβαίνουν οι αναθέτουσες αρχές.
- 34 Τέλος, μια ερμηνεία του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 93/37 κατά την οποία η εφαρμογή του ποικίλλει ανάλογα με το τμήμα, μεγαλύτερο ή μικρότερο, της δραστηριότητας που ασκείται προκειμένου να ικανοποιηθούν ανάγκες που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα θα συνιστούσε παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου, κατά την οποία ένας κοινοτικός κανόνας πρέπει να είναι σαφής και η εφαρμογή του να μπορεί να προβλεφθεί απ' όλους όσους αφορά.
- 35 Επομένως, στο πρώτο και στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μια μονάδα όπως η ÖS πρέπει να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37 και, κατά συνέπεια, ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του πρώτου εδαφίου της διατάξεως αυτής, οπότε οι συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτει η μονάδα αυτή, ανεξαρτήτως της φύσεώς τους, πρέπει να θεωρηθούν ως συμβάσεις δημοσίων έργων υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

- 36 Εν όψει της απαντήσεως που δόθηκε στο πρώτο και στο έκτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Επί του τετάρτου και του πέμπτου ερωτήματος

- 37 Με το τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν πρέπει να θεωρηθεί ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37 μια επιχείρηση η οποία ασκεί εμπορικές δραστηριότητες και της οποίας την πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων ή μετοχών διατηρεί η αναθέτουσα αρχή, εφόσον η επιχείρηση αυτή δημιουργήθηκε από την αναθέτουσα αρχή προκειμένου να ασκήσει εμπορικές δραστηριότητες ή εφόσον η αναθέτουσα αρχή τής μεταφέρει κονδύλια τα οποία αποκομίζει από τις δραστηριότητες τις οποίες ασκεί προκειμένου να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.
- 38 Όπως παρατηρήθηκε στη σκέψη 21 της παρούσας αποφάσεως, από το κείμενο του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37 προκύπτει ότι οι τρεις προϋποθέσεις που διατυπώνονται στη διάταξη αυτή έχουν σωρευτικό χαρακτήρα.
- 39 Επομένως, δεν αρκεί το ότι μια επιχείρηση δημιουργήθηκε από την αναθέτουσα αρχή ή ότι οι δραστηριότητές της χρηματοδοτούνται με κονδύλια προερχόμενα από τις δραστηριότητες που ασκεί η αναθέτουσα αρχή για να θεωρηθεί και η ίδια ως αναθέτουσα αρχή. Πρέπει, επιπλέον, να πληροί την

προϋπόθεση του άρθρου 1, στοιχείο β', πρώτη περίπτωση, της οδηγίας 93/37, κατά την οποία πρέπει να πρόκειται για οργανισμό που δημιουργήθηκε για να ικανοποιήσει ειδικά ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

40 Εάν δεν πληρούνται η προϋπόθεση αυτή, μια επιχείρηση όπως αυτή στην οποία αναφέρεται το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας.

41 Επομένως, στο τέταρτο και το πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μια επιχείρηση που ασκεί εμπορικές δραστηριότητες και της οποίας την πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων ή μετοχών διατηρεί η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37 και, κατά συνέπεια, ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, για τον λόγο και μόνον ότι η επιχείρηση αυτή ιδρύθηκε από την αναθέτουσα αρχή ή η αναθέτουσα αρχή της μεταφέρει κονδύλια προερχόμενα από δραστηριότητες τις οποίες ασκεί προκειμένου να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

Επί του τρίτου ερωτήματος

42 Με το τρίτο του ερώτημα το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν ένα σχέδιο που πρέπει να χαρακτηριστεί ως σύμβαση δημοσίου έργου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α', της οδηγίας 93/37 εξακολουθεί να υπόκειται στις διατάξεις της οδηγίας αυτής εφόσον, πριν από την ολοκλήρωση του έργου, η αναθέτουσα αρχή μεταβιβάζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που υπέχει στο πλαίσιο προσκλήσεως για την υποβολή προσφορών σε επιχείρηση η οποία δεν είναι αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της εν λόγω οδηγίας.

- 43 Συναφώς, από το άρθρο 1, στοιχείο α', της οδηγίας 93/37 προκύπτει ότι μια σύμβαση που πληροί τις προϋποθέσεις που διατυπώνονται στη διάταξη αυτή δεν μπορεί να απολέσει τον χαρακτήρα συμβάσεως δημοσίου έργου όταν τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της αναθέτουσας αρχής μεταβιβάζονται σε επιχείρηση η οποία δεν συνιστά μια τέτοια αρχή. Πράγματι, θα διακυβευόταν ο σκοπός της οδηγίας 93/37, ο οποίος έγκειται στην ουσιαστική επίτευξη της ελευθερίας εγκαταστάσεως και της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών στον τομέα των συμβάσεων δημοσίων έργων, εάν ήταν δυνατόν να αποκλειστεί η εφαρμογή του συστήματος της οδηγίας για τον μοναδικό λόγο ότι τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που υπέχει η αναθέτουσα αρχή στο πλαίσιο προσκλήσεως υποβολής προσφορών μεταβιβάζονται σε επιχείρηση η οποία δεν πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37.
- 44 Το πράγμα θα είχε άλλως μόνο στην περίπτωση κατά την οποία αποδεικνυόταν ότι, εξ αρχής, το επίμαχο σχέδιο ενέπιπτε, στο σύνολό του, στο αντικείμενο της οικείας επιχειρήσεως και ότι οι συμβάσεις δημοσίων έργων σχετικά με το σχέδιο αυτό είχαν συναφθεί από την αναθέτουσα αρχή για λογαριασμό της επιχειρήσεως αυτής.
- 45 Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να ελέγξει εάν αυτό ισχύει εν προκειμένω.
- 46 Επομένως, στο τρίτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι μια σύμβαση δημοσίων έργων δεν υπόκειται στις διατάξεις της οδηγίας 93/37 εφόσον αφορά σχέδιο το οποίο, εξ αρχής, εμπίπτει, στο σύνολό του, στο αντικείμενο της επιχειρήσεως η οποία δεν αποτελεί αναθέτουσα αρχή και οι συμβάσεις έργων σχετικά με το σχέδιο αυτό συνήφθησαν από την αναθέτουσα αρχή για λογαριασμό της επιχειρήσεως αυτής.

Επί του εβδόμου ερωτήματος

- 47 Με το έβδομο ερώτημα το εθνικό δικαστήριο, ερωτά κατ' ουσίαν αν το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2052/88, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2081/93, έχει την έννοια ότι η κοινοτική χρηματοδότηση σχεδίου δημοσίων έργων υπόκειται στην τήρηση από τους αποδέκτες της χρηματοδοτήσεως των διαδικασιών προσφυγής που προβλέπει η οδηγία 89/665, έστω και εάν δεν είναι οι ίδιοι αναθέτουσες αρχές υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37.
- 48 Όπως παρατήρησε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 105 των προτάσεών του, από το κείμενο του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2052/88 προκύπτει ότι η προϋπόθεση της συμβατότητας προς το κοινοτικό δίκαιο των ενεργειών που αφορά η εν λόγω διάταξη υποδηλώνει ότι οι ενέργειες αυτές εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής που ορίζει η σχετική κοινοτική νομοθεσία.
- 49 Επομένως, στο έβδομο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 2052/88, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2081/93, έχει την έννοια ότι η κοινοτική χρηματοδότηση σχεδίου έργων δεν υπόκειται στην τήρηση από τους αποδέκτες της εν λόγω χρηματοδοτήσεως των διαδικασιών προσφυγής υπό την έννοια της οδηγίας 89/665 αν δεν είναι οι ίδιοι αναθέτουσες αρχές υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 50 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή, η Γαλλική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 2ας Φεβρουαρίου 1996 το Bundesvergabeamt, αποφαινεται:

- 1) Μια μονάδα όπως η Österreichische Staatsdruckerei πρέπει να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, και, κατά συνέπεια, ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια του πρώτου εδαφίου της διατάξεως αυτής, οπότε οι συμβάσεις δημοσίων έργων που συνάπτει η μονάδα αυτή, ανεξαρτήτως της φύσεώς τους, πρέπει να θεωρηθούν ως συμβάσεις δημοσίων έργων υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας.

- 2) Μία επιχείρηση που ασκεί εμπορικές δραστηριότητες και της οποίας την πλειοψηφία των εταιρικών μεριδίων ή μετοχών διατηρεί η αναθέτουσα αρχή δεν μπορεί να θεωρηθεί ως οργανισμός δημοσίου δικαίου υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37 και, κατά συνέπεια, ως αναθέτουσα αρχή υπό την έννοια της διατάξεως αυτής, για τον λόγο και μόνον ότι η επιχείρηση αυτή ιδρύθηκε από την αναθέτουσα αρχή ή η αναθέτουσα αρχή της μεταφέρει κονδύλια προερχόμενα από δραστηριότητες τις οποίες ασκεί προκειμένου να ικανοποιήσει ανάγκες γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα.

- 3) Μια σύμβαση δημοσίων έργων δεν υπόκειται στις διατάξεις της οδηγίας 93/37 εφόσον αφορά σχέδιο το οποίο, εξ αρχής, εμπίπτει, στο σύνολό του, στο αντικείμενο της επιχειρήσεως η οποία δεν αποτελεί αναθέτουσα αρχή

και οι συμβάσεις έργων σχετικά με το σχέδιο αυτό συνήφθησαν από την αναθέτουσα αρχή για λογαριασμό της επιχειρήσεως αυτής.

- 4) Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΟΚ) 2052/88 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφισταμένων χρηματοδοτικών οργάνων, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2081/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993, έχει την έννοια ότι η κοινοτική χρηματοδότηση σχεδίου έργων δεν υπόκειται στην τήρηση από τους αποδέκτες της εν λόγω χρηματοδοτήσεως των διαδικασιών προσφυγής υπό την έννοια της οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων περί της εφαρμογής των διαδικασιών προσφυγής στον τομέα της σύναψης συμβάσεων κρατικών προμηθειών και δημοσίων έργων, αν δεν είναι οι ίδιοι αναθέτουσες αρχές υπό την έννοια του άρθρου 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37.

Rodríguez Iglesias	Gulmann	Wathelet	Schintgen
Mancini	Moitinho de Almeida	Kapteyn	Murray
Edward	Puissochet	Hirsch	Jann
			Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιανουαρίου 1998.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias